

Радіонова Людмила Олексіївна
Михайлова Інна Олександрівна

Методологія дослідження політичного лідерства сучасного міста

УДК 37.014.5

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-2.19>

Радіонова Людмила Олексіївна
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії
та політології
Харківського національного
університету міського господарства
імені О. М. Бекетова
вул. Чорноглазівська, 17,
Харків, Україна
ORCID: 0000-0001-9691-1199

Михайлова Інна Олександрівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри філософії
та політології
Харківського національного
університету міського господарства
імені О. М. Бекетова
вул. Чорноглазівська, 17,
Харків, Україна
ORCID: 0000-0003-0530-1235

У статті розглянуто основні методологічні підходи до дослідження політичного лідерства. Доведено, що методологічні підходи, які дають змогу розглянути політичне лідерство на національному рівні владних відносин, не дають змоги розв'язати політичне завдання – розкрити феномен лідерства на рівні міста. Показано, що в місті поряд зі збереженими економічними та політичними засадами політичного лідерства, вельми значущою є його соціокультурна детермінанта, яка не виявляється традиційними підходами соціально-політичної методології. Доведено, що дослідження політичного лідерства як абстрактної конструкції має методологічну вразливість, оскільки не відображає суб'єктно-об'єктні відносини соціальної практики. Доведено, зокрема й на основі конкретної практики найефективніших мерів сучасних міст, що політичне лідерство місті з необхідністю передбачає соціокультурну методологію дослідження. Така методологія дослідження, зберігаючи соціально-політичний компонент, значно розширює пізнавальний потенціал, оскільки дає змогу відображати й позначати політичне і неполітичне, соціальне і культурне в розумінні міського лідерства. У статті показано, що лідерство в історії політичної науки завжди пов'язане з прагненням зрозуміти сутність і механізми взаємовідносин лідера і підлеглих, правителя і підданих, керівника і підлеглих. На історичних прикладах діяльності окремих мерів показано, що підґрунтям вибудовування стосунків у місті є його інфраструктура, яка визначає пріоритетність питань державного або місцевого значення для життєдіяльності міста. Показано, що культура детермінує сприйняття ефективності роботи мера з боку міського соціуму. Дано аналіз характеристик політичного лідера на рівні міста в культурному контексті, виокремлено ключові якості, необхідні для ефективного міського лідерства. У статті проілюстровано специфіку міського лідерства на основі досягнень мерів у сучасних містах. Обґрунтовано релевантність соціально-культурного підходу дослідження політичного лідерства в місті. Показано, що на культурний контекст впливають такі параметри, як: рівень дистанції влади, ступінь індивідуалізму чи колективізму, толерантність до невизначеності, ціннісні орієнтири суспільства. У статті використано поєднання системного та структурного аналізу, його застосування дає змогу уявити різноманіття соціокультурних засад політичного лідерства як елементи складної інтегрованої системи.

Ключові слова: політичний лідер, нормативно-моралістський підхід, історичний підхід, елітизм, інституціоналізм, неоінституціоналізм, біхевіористський підхід, соціокультурний підхід, місто, міський лідер.

Вступ. Реформа децентралізації влади, ускладнення управління сучасним містом актуалізувало дослідження самого процесу владарювання через механізми політичного лідерства, виникла потреба виявити тенденції розвитку політичного лідерства в містах як центрах об'єднаних територіальних громад. Політичне лідерство не існує саме по собі, воно реалізується в політичному просторі міста, складовою частиною якого є політична культура, а це значить, що історичні, культурні та психологічні засади міського соціуму впливають на політику, визначаючи її стан і перспективи розвитку. Саме в місті політичний лідер реалізує волю місцевої спільноти, яка має власні традиції, звичаї, переконання та цінності. Ігнорування соціокультурних детермінант неминуче призведе до неефективного політичного лідерства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях класиків політичної філософії Аристотеля, Платона, Плутарха, Н. Макіавеллі, Т. Карлейля, В. Р. Емерсона політичний лідер характеризувався як унікальна людина, а це не сприяло систематизації знань про лідерів. У пізніших дослідженнях Г. Лебона, Тарда, М. Вебера про-

блематика лідерства розглядалася вже з позиції суб'єктно-об'єктних відносин. Особливий внесок у дослідження лідерства внесли психологи З. Фрейд, К. Хорні, які вивчали феномен несвідомого в психіці людини, інтерес у межах цих досліджень становить концепція авторитарної особистості (Т. Адорно, Х. Арендт), а також «чиказька школа» (Г. Лассуелл). Досить часто політичне лідерство розглядають поза контекстом культури.

Мета та завдання. З'ясувати методологічні засади дослідження політичного лідерства в сучасному місті в контексті теорій класиків політичної філософії. Для цього розглянути основні методологічні підходи до дослідження політичного лідерства та виявити специфіку соціокультурного методу дослідження політичного лідерства в сучасному місті.

Методи дослідження. Застосовувався системний підхід, методи компаративного аналізу, компаративно-ретроспективного аналізу, ситуаційного аналізу.

Результати. Дослідження лідерства в історії соціально-політичного життя є не що інше, як прагнення з'ясувати суть взаємовідносин і взаємовпливу лідера та його послідовників. Філософи

Стародавньої Греції вважали, що істинний лідер той, хто за допомогою своїх дій прагне досягти загального блага і справедливості, той, хто володіє певними моральними нормами, моральними установками, системою цінностей, тобто це нормативно-моралістський підхід. Водночас учення Н. Макіавеллі виконує функцію своєрідної апологетики утримання влади будь-якими способами. Обоюдою владу і виправдовуючи насильство з метою утримання влади, Макіавеллі допускає можливість приносити в жертву членів суспільства для створення сильної держави [8].

Конкретне суспільство в конкретний період історії виявляє певний тип лідерства. На думку Т. Карлейля, історичні періоди є простими фазами поклоніння великим людям, а лідер – це символ епохи. Т. Карлейль виводить низку характеристик, якими повинен володіти лідер: інтуїція, щирість, геніальність [2]. Досить складно погодитися з Т. Карлейлем у тому, що прийняття лідера його послідовниками визначається лише поклонінням герою. Нині дуже популярним є створення політичних біографій політичних лідерів. Однак, як правило, в них неодмінно присутня одна з двох крайнощів: зайва компліментарність або надмірний негативізм в оцінці діяльності лідера-героя. Нам здається, методологічно некоректним проводити політичний аналіз і давати оцінку діяльності лідера, будучи його сучасником. Згідно із законами герменевтики, більш пізнє розуміння тексту має перевагу: воно може бути глибшим і змістовнішим.

Необхідно також розглянути підхід, який дає змогу вивчити лідерство через феномен владних відносин. Розробляючи поняття «харизми», Вебер визначає владу як головну цінність, а влада харизматичного лідера – влада, структурована за принципом «лідер – послідовники» [7]. Психологічне підґрунтя логіки Вебера зумовлює теоретичний конструкт: авторитет лідера має пряму залежність від визнання його послідовниками.

Вкрай важливим у соціально-політичному розумінні лідерства є аналіз влади лідера як політичного, а не індивідуального феномена. У цьому аспекті лідерство вивчають за допомогою теорії еліт. Класики теорії еліт Г. Моска, В. Парето і Р. Міхельс у своїх дослідженнях дійшли висновку, що суспільством керують групи індивідів – еліти, в чиїх руках зосереджені колосальні ресурси і політична влада. Оскільки лідери (включно з потенційними політичними лідерами) належать до елітних груп, актуалізується потреба у вивченні походження кола осіб, з якого згодом виходять політичні лідери. Так, наприклад, Г. Моска визнає еліту як необхідний елемент соціальної структури суспільства [10]. У своїй теорії автор лише торкається поняття лідер як складової частини поняття еліта, наполягаючи на сильному лідері, за якого еліта стає невразливою. В. Парето розглядає проблему лідерства в динаміці, вияв-

ляючи кореляційний зв'язок між стилем лідерства та соціальним запитом, що призводить до характерної зміни «лисиць» і «левів» [11]. Однак видається, що аналіз Парето має вельми абстрактний характер: він розглядає лише один тип лідера – демагога. Р. Міхельс визначає феномен лідерства як недемократичний феномен, що вельми швидко трансформується у вождізм, авторитаризм або олігархію [9].

Одним із найрозробленіших і найрозвиненіших підходів до вивчення політичного лідерства є інституціональний підхід, який розглядає лідерство вже не з погляду емпатії, він ставить собі за мету вивчення формального лідерства. Відштовхуючись від тези, що лідер може мати абсолютний авторитет лише за умови, що влада лідера обмежується соціальними та юридичними нормами, що існують у соціумі, інституціоналізм пояснює значущість соціальних і політичних інституцій, доводить їхню роль при дослідженні лідера.

Класичний інституціоналізм, зосереджуючи свою увагу на формальних аспектах лідерства, повністю ігнорує соціальний контекст. Розв'язання цієї проблеми знаходить М. Дюверже, він визначає інститути як «моделі людських відносин, з яких копіюються конкретні зв'язки» [3]. Нам важливе не саме визначення політичного інституту, а кореляційний зв'язок понять «політичний інститут» і «політичне лідерство». Найадекватніше співвідношення цих понять отримуємо, трактуючи інститут як стан організованої спільноти. Саме в цій організованій спільноті й з'являється політичний лідер, у якого, у рамках розглядуваного підходу, мається на увазі абсолютний авторитет, стримуваний лише соціальним і правовим контролем наявних у державі інститутів. Недоліком формального підходу є те, що лідерство вивчають без урахування особистісних та емоційних чинників.

Ці обмеження долає неоінституціоналізм, що з'явився наприкінці минулого століття та комбінує здобутки інституціонального підходу, а водночас розширює свої межі аж до прискіпливої уваги до соціокультурних засад політичного лідерства. Неоінституціональний підхід розуміє під політичним лідерством особливий політичний інститут, тобто своєрідну модель соціальних відносин, що знаходить відображення в політичних зв'язках, персоніфікації політики, а також артикуляції інтересів соціальних груп.

На рубежі XIX–XX ст. у науці формується уявлення про лідерство як про психологічний феномен. Про внесок психоаналітичних концепцій написано багато, зазначимо лише, що в роботах Ж. Блонделя [1], Г. Лебона, Г. Тарда та З. Фрейда виявляються уявлення про лідерство як феномен із дуалістичною природою: з одного боку, – це раціонально-вольова характеристика, з іншого – ірраціонально-інстинктивна. Психоаналітичні концепції (фрейдизм, пізніше – неофрейдизм) часто впа-

дали в крайність, виявляючи об'єктом своїх досліджень «неврівноважених лідерів». Так, наприклад, Г. Лассуелл доводить, що психологічну основу дій політика-лідера становить несвідоме витіснення конфліктів, пережитих лідером у дитинстві [6]. Ще далі у своїх міркуваннях іде К. Горні, доводячи, що бажання домінувати неминуче приводить людину, яка страждає на невроз, до лідерства, згодом ця концепція у Т. Адорно отримує назву «авторитарний характер». Біхевіористський підхід виходить із тези про те, що поведінка лідера визначає ефективність його функціонування. Відштовхуючись від типології стилів лідерства, поведінковий підхід ставить собі за мету відшукати найприйнятніший тип лідерства в певній ситуації (ліберальний, демократичний або авторитарний). Дослідження лідерства в системі автократизм-лібералізм не дає змоги враховувати соціальний аспект, ситуацію, що послужила причиною вибору даного типу лідерства. Обмеження біхевіористського підходу якоюсь мірою долає ситуаційний підхід, оскільки останній на перше місце ставить залежність між поведінковими характеристиками лідера і його соціальним оточенням. Суть ситуаційного підходу полягає в тому, що лідерство не має властивості перманентності. Визнаючи унікальність кожного члена групи, ситуаційний підхід визначає лідерство як величину, залежну від певної ситуації. Під ситуацією в цьому разі розуміють складно інтегрований комплекс чинників, у якому поведінку розглядають як змінну величину.

У психології звертає на себе увагу мотиваційна теорія, основою якої є «піраміда потреб» А. Маслоу. Ці потреби формують мотиваційну сферу лідера. Згодом Р. Інглгарт дещо модифікував концепцію А. Маслоу, ввівши в науковий обіг концепцію постмодерністських цінностей. При задоволенні цінностей виживання в суспільстві модерну, в постмодерністському суспільстві актуалізуються цінності самовираження [5].

У другій половині минулого століття на перший план виходять культурні засади, які також впливають на людину. Соціокультурна методологія дає змогу визначити лідерство не просто через виявлення загальних типових рис, а через осмислення значущості та ролі лідерства в конкретній політичній культурі. Культура формує як сам контекст управління, так і сприйняття лідерства з боку суспільства. У методологічному плані це вимагає особливої уваги до ціннісних настанов, історичного досвіду та символічної структури міського життя. На культурний контекст впливають такі параметри, як: рівень дистанції влади, ступінь індивідуалізму чи колективізму, толерантність до невизначеності, ціннісні орієнтири суспільства. Згідно з моделлю Хофстеде, міста, розташовані в країнах із високою дистанцією влади (наприклад, деякі латиноамериканські країни), можуть формувати очіку-

вання «сильного лідера», здатного брати на себе відповідальність і діяти директивно [4]. Натомість у скандинавських країнах або Нідерландах перевага надається горизонтальним формам лідерства та участі городян в управлінні.

Культура детермінує сприйняття ефективності роботи мера. В одних контекстах (наприклад, у Східній Азії) ключовими ознаками лідера є стабільність і гармонія, в інших – інноваційність і креативність (наприклад, у містах Західної Європи). У Барселоні мера Аду Колау сприймають як інклюзивного лідера, який враховує права городян, зокрема вразливих груп. У Куритибі Жайме Лернер отримав визнання за здатність формувати системний і сталий міський розвиток, що глибоко вписувалося в локальну культурну ідентичність.

Міські лідери, здатні враховувати і відтворювати культурні коди міста (через архітектуру, риторичку, символіку), посилюють свою легітимність і впливовість, Лернер у Куритибі використовував локальні культурні образи для формування екологічно орієнтованої ідентичності міста, а Пеньялоса в Боготі просував ідею громадських просторів як символів громадянської рівності

Характеристики політичного лідера на рівні міста можуть різнитися залежно від політичної системи, розміру міста та культурного контексту, але загалом можна виокремити кілька ключових якостей і компетенцій, необхідних для ефективного міського лідерства:

1. Стратегічне мислення та бачення. Уміння формулювати довгострокову стратегію розвитку міста, розуміння глобальних і локальних трендів (урбанізація, сталий розвиток, цифровізація тощо), здатність бачити місто як цілісну систему: економіка, екологія, інфраструктура, спільнота. Яскравим прикладом ілюстрації лідерства через справедливість та інновації в міській мобільності є Енріке Пеньялоса, мер Боготи. Він сконцентрувався на соціальній справедливості через міську інфраструктуру: розширення громадського транспорту та пішохідних зон. Ініціатор системи TransMilenio – високоефективного автобусного транспорту за моделлю BRT (Bus Rapid Transit). Пріоритет пішоходам і велосипедистам: будівництво сотень кілометрів велодоріжок [12].

2. Комунікативність і здатність до взаємодії. Ефективна взаємодія з громадянами, бізнесом, НУО, регіональними та центральними органами влади, прозорість і відкритість в ухваленні рішень, здатність створювати та підтримувати партнерства, міжнародні програми тощо). Мер Куритиби (Бразилія) Жайме Лернер перетворив Куритибу на світовий еталон сталого міста. Розвивав зелені зони, переселяв вразливі групи в екологічно безпечні будинки. Запровадив інноваційні програми: обмін сміття на їжу в бідних районах. Жайме Лернер – приклад мера, що володіє системним мис-

ленням і високою емпатією. Культурна специфіка впливає на стиль управління. У суспільствах із високою дистанцією влади (наприклад, деякі латиноамериканські та східноєвропейські міста) городяни схильні очікувати сильного, авторитарного лідера. В індивідуалістичних культурах (наприклад, США, Велика Британія, Скандинавія) цінується горизонтальне лідерство, діалог, прозорість та участь громадян. Стиль лідерства Жайме Лернера в Куритибі сприймався як надихаючий і авторитетний, але в інших культурах він міг би бути сприйнятий як надмірно директивний.

3. Компетенції в управлінні. Знання міського управління, муніципального права, фінансів та адміністрування, вміння вибудовувати ефективну команду, управління кризами, реагування на виклики (наприклад, пандемія, екологічні катастрофи, міграційні хвилі тощо). Показники «успішного мера» варіюються: деś цінують економічне зростання, деś – стійкість і турботу про природу, а деś – соціальну справедливість.

4. Легітимність і довіра. Підтримка з боку городян (через вибори або громадське схвалення). Репутація чесного, відповідального та послідовного лідера. Етичність і соціальна відповідальність. Приклад міської лідерки, орієнтованої на участь громадян і стійкість Ада Колау, мер Барселони [12]. Колишня житлова активістка, яка стала мером на хвилі громадянського руху. Виступала за право на житло, контроль над туризмом і захист міського простору. Ініціювала програму «Супер-блоків»: реорганізація міських кварталів для зменшення трафіку, збільшення зелені та комфортного середовища. Прагнула обмежити комерціалізацію міста та підвищити якість життя місцевих жителів.

5. Локальна залученість та емпатія. Добре знання локального контексту: історії, культурних особливостей, потреб населення, орієнтація на благо мешканців і поліпшення якості міського середовища, здатність чути і враховувати думку різних груп: молоді, літніх людей, вразливих верств населення тощо. Культура – це частина лідерського капіталу мера (знання традицій, мови, символів), яка часто посилює його легітимність і довіру. Міський лідер, який розуміє культурні коди свого міста (наприклад, історичні райони, меншини, вуличне мистецтво), здатний вибудувати глибший зв'язок із містянами. Лернер у Куритибі використовував культурні образи та ідентичність міста у своїх архітектурних рішеннях і програмах.

6. Ініціативність та інноваційність. Відкритість до нових ідей, технологій і рішень. Заохочення інновацій у міській інфраструктурі, транспорті, управлінні відходами, освіті та інших сферах. Гнучкість мислення та адаптивність.

Висновки. Абстрактне вивчення лідерства без урахування соціокультурної методології не дає змоги розкрити зміст поняття «лідерство»

в повному обсязі. Структурний функціонал культури у взаємозв'язку із соціальною динамікою застосовний до конкретних історичних ситуацій, до конкретних територій і соціокультурних змін, що відбуваються в них. Таким чином, культура відіграє ключову роль у методології дослідження міських лідерів, оскільки вона формує як контекст лідерства, так і очікування городян, норми управління та стилі взаємодії. У методологічному плані це вимагає особливої уваги до ціннісних настанов, історичного досвіду та символічної структури міського життя. Включення культурного виміру в методологію дослідження міського лідерства дає змогу не тільки точніше інтерпретувати поведінку лідерів, а й зрозуміти, які практики можуть бути масштабовані, а які – глибоко локальні. Це особливо важливо в епоху глобального обміну урбаністичними ідеями та практиками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Blondel Jean. Political Leadership: Towards a General Analysis. London: Sage Publications. 1987. URL: https://www.academia.edu/35904768/211675357_Political_Leadership_Towards_a_General_Analysis_pdf (data zvernennya: 17.04.2025)
2. Carlyle Thomas. On Heroes, Hero-Worship, and The Heroic in History. London: James Fraser. 1841. URL: https://ia801608.us.archive.org/28/items/thomascarlyleson00carl/thomascarlyleson00carl.pdf?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 03.04.2025)
3. Duverger Maurice. Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State. Translated by Barbara and Robert North. London: Methuen. 1954. URL: https://archive.org/details/politicalparties-0000maur/page/n7/mode/2up?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 15.04.2025)
4. Hofstede Geert. Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. 2001. URL: <https://archive.org/details/culturesconsequ0000hofs> (data zvernennya: 17.04.2025)
5. Inglehart Ronald. Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies. Princeton, NJ: Princeton University Press. 1997. URL: <https://archive.org/details/modernizationpos0000ingl> (data zvernennya: 15.04.2025)
6. Лассуелл Гарольд Д., Деніел Лернер і К. Е. Ротвелл. Порівняльне дослідження еліт. Стенфорд, Каліфорнія: Stanford University Press. 1952.
7. Lecture 19 – Weber on Charismatic Authority Overview. Foundations of Modern Social Theory. URL: https://oyc.yale.edu/sociology/socy-151/lecture-19?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 05.04.2025)
8. Machiavelli Niccolò. The Prince and the Discourses. Translated by Luigi Ricci, revised by E.R.P. Vincent. New York: Modern Library. 1965. URL: https://archive.org/details/selectedpolitica00mach?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 02.04.2025)

9. Michels Robert. Political Parties: A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy. Translated by Eden and Cedar Paul. New York: Free Press. 1962. URL: https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/michels/polipart.pdf?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 09.04.2025)

10. Mosca Gaetano. The Ruling Class. Translated by Hannah D. Kahn. New York: McGraw-Hill. 1939. URL: https://archive.org/details/rulingclass031748mbp?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 02.04.2025)

11. Pareto Vilfredo. Compendium of General Sociology. Translated by Andrew Bongiorno and Arthur Livingston. New York: Harcourt, Brace and Company. 1935.

12. Urbanization and development Emerging Futures. URL: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/WCR-2016-WEB.pdf> (data zvernennya: 17.04.2025)

REFERENCES:

1. Blondel Jean. (1987). Political Leadership: Towards a General Analysis. London: Sage Publications. URL: https://www.academia.edu/35904768/211675357_Political_Leadership_Towards_a_General_Analysis_pdf (data zvernennya: 17.04.2025)

2. Carlyle Thomas. (1841). On Heroes, Hero-Worship, and The Heroic in History. London: James Fraser. URL: https://ia801608.us.archive.org/28/items/thomascarlyleson00carl/thomascarlyleson00carl.pdf?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 03.04.2025)

3. Duverger Maurice. (1954). Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State. Translated by Barbara and Robert North. London: Methuen. URL: https://archive.org/details/politicalparties0000maur/page/n7/mode/2up?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 15.04.2025)

4. Hofstede Geert. (2001). Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organi-

zations Across Nations. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. URL: <https://archive.org/details/culturesconsequence0000hofs> (data zvernennya: 17.04.2025)

5. Inglehart Ronald. (1997). Modernization and Post-modernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies. Princeton, NJ: Princeton University Press. URL: <https://archive.org/details/modernization-pos0000ingl> (data zvernennya: 15.04.2025)

6. Lasswell Harol'd D., Deniel Lerner i K. E. Rotvell. (1952) Porivnyal'ne doslidzhennya elit [A Comparative Study of Elites] Stanford, California.

7. Lecture 19 – Weber on Charismatic Authority Overview. Foundations of Modern Social Theory. URL: https://oyc.yale.edu/sociology/socy-151/lecture-19?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 05.04.2025)

8. Machiavelli Niccolò. (1965). The Prince and the Discourses. Translated by Luigi Ricci, revised by E.R.P. Vincent. New York: Modern Library. URL: https://archive.org/details/selectedpolitica00mach?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 02.04.2025)

9. Michels Robert. (1962). Political Parties: A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy. Translated by Eden and Cedar Paul. New York: Free Press. URL: https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/michels/polipart.pdf?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 09.04.2025)

10. Mosca Gaetano. (1939). The Ruling Class. Translated by Hannah D. Kahn. New York: McGraw-Hill. URL: https://archive.org/details/rulingclass031748mbp?utm_source=chatgpt.com (data zvernennya: 02.04.2025)

11. Pareto Vilfredo. (1935). Compendium of General Sociology. Translated by Andrew Bongiorno and Arthur Livingston. New York: Harcourt, Brace and Company.

12. Urbanization and development Emerging Futures. URL: <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/WCR-2016-WEB.pdf> (data zvernennya: 17.04.2025)

Methodology for researching political leadership in the modern city

Radionova Liudmyla Oleksiivna

PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philosophy and Political Science O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv Chornoglavivska str., 17, Kharkiv, Ukraine ORCID: 0000-0001-9691-1199

Mykhailova Inna Oleksandrivna

PhD in Political Science, Associate Professor at the Department of Philosophy and Political Science O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv Chornoglavivska str., 17, Kharkiv, Ukraine ORCID: 0000-0003-0530-1235

The article examines the main methodological approaches to the study of political leadership. It is proved that methodological approaches that allow to consider political leadership at the national level of power relations do not allow to solve the political task of revealing the phenomenon of leadership at the city level. It is shown that in the city, along with the preserved economic and political foundations of political leadership, its socio-cultural determinant is very significant, which is not revealed by traditional approaches of socio-political methodology. It is proved that the study of political leadership as an abstract construct has a methodological vulnerability, since it does not reflect the subject-object relations of social practice. It is proved, in particular, on the basis of the specific practice of the most effective mayors of modern cities, that political leadership of a city necessarily involves a socio-cultural research methodology. Such a research methodology, while retaining the socio-political component, significantly expands the cognitive potential, as it allows to reflect and designate the political and non-political, social and cultural in the understanding of urban leadership. The article shows that leadership in the history of political science is always associated with the desire to understand the essence and mechanisms of the relationship between leader and subordinates, ruler and subjects, manager and subordinates. Using historical examples of the activities of individual mayors, the author shows that the basis for building relationships in a city is its infrastructure, which determines the priority of issues of national or local importance for the city's life. It is shown that culture determines the perception of the mayor's performance by the urban society. The characteristics of a political leader at the city level are analysed in the cultural context, and the key qualities necessary for effective urban leadership are highlighted.

The article illustrates the specifics of urban leadership based on the achievements of mayors in modern cities. The relevance of the socio-cultural approach to the study of political leadership in the city is substantiated. It is shown that the cultural context is influenced by such parameters as the level of power distance, the degree of individualism or collectivism, tolerance to uncertainty, and the value orientations of society. The article uses a combination of systemic and structural analysis, and its application allows us to present the diversity of socio-cultural foundations of political leadership as elements of a complex integrated system

Key words: political leader, normative-moralistic approach, historical approach, elitism, institutionalism, neo-institutionalism, behaviouralist approach, socio-cultural approach, city, city leader.